

20.2.2024

VN/24628/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi ulkomaalaislain sekä kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Sisäministeriössä on valmisteltu luonnos hallituksen esitykseksi, joka koskee ulkomaalaislainsäädännön oleskelulupasääntelyn kehittämistä. Esityksen tavoitteena on nykyistä tehokkaammin estää maahantulo-säännösten kiertäminen. Esityksessä ehdotetaan myös kiellettäväksi turvapaikanhakijoina saapuneiden niin kutsuttu kaistanvaihto työ- tai koulutusperusteisen maahanmuuton puolelle. Lisäksi esityksessä ehdotetaan myös selkeytettäväksi säännöstä kansainvälistä suojelua hakevan työnteko-oikeuden päättymisestä.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää mahdollisuudesta lausua ministeriön luonnoksesta.

Esityksessä kirjoitetaan uudelleen ulkomaalaislain oleskeluluvan myöntämisen yleisiä edellytyksiä koskeva 36 § ja lisätään sitä täydentävät 36 a-f §:t, joissa täsmennetään luvan epäämisen perusteita. EK tukee lain perusteluissa esitettyä tavoitetta estää sitä, että vilpillisin aikein toimivat työnantajat voisivat saada palvelukseensa ulkomaalaisia työntekijöitä oleskeluluvan nojalla.

Nykyisen lain 36.4 § on melko uusi. Sen soveltamiskäytäntö on vielä muotoutumatta. Erityisesti sen kvalifioiva edellytys ”perusteltua aihetta epäillä” on osoittautunut ongelmalliseksi sovellettavaksi.

Nähdäksemme näyttökynnykseen koskevia yksityiskohtia ei ole selvitetty riittävästi. Pelkkä väite väärinkäytöksistä tai työsuhdesaatavaa koskevat erimielisyydet eivät voi tätä edellytystä täyttää. Poliisin tutkitavaksi ottamista koskeva edellytys ”aihetta epäillä” on myös alempi kynnyks. Soveltamisessa on myös huomattava, että vireillä olevaa esitutkintaa koskevat salassapitosäännökset voivat käytännössä estää työnantajaa esittämästä selvitystä asiaan vaikuttavista tosiseikoista.

Turvapaikanhakijoiden kaistanvaihdon kiellolla pyritään selkeyttämään oleskelulupajärjestelmää ja korostamaan normaaleja työperusteisen

Työelämä

Mikko Räsänen

20.2.2024

maahanmuuton väyliä. Näin varmasti on. Sen sijaan on kyseenalaista, miten vahva signaali kaistanvaihtokielto on siitä, että Suomeen ei kannattaisi tulla hakemaan turvapaikkaa, jos tarkoituksena on päästä maahan töihin tai opiskelemaan.

Suomeen ja EU:n alueelle pyrkivillä henkilöillä voi olla useita niin työn-
täviä kuin vetäviä syitä muutolle. On selvää, ettei kaistanvaihtokielto
vaikuta työntekijöihin.

EK ei kannata kaistavaihtokiellon asettamista turvapaikanhakijoille työ-
hön tai opintoihin. Turvapaikanhakijoiden nopeat työllistymismahdolli-
suudet Suomessa ovat vähäiset. Sen osoittaa esityksen taulukko 3.
Henkilöt, jotka ovat pystyneet saamaan työn tai opiskelupaikan, ovat
osoittaneet, että heillä on muita paremmat mahdollisuudet asettautua
Suomeen.

Työnantajien näkökulmasta nämä ovat usein olleet vaikeimmin täytettä-
viä työpaikkoja, joihin tekijää ei ole löytynyt. Näiden työllistävien yritys-
ten kannalta on kohtuutonta rajoittaa työhönottomahdollisuuksia tilan-
teessa, jossa työntekijöitä ei yksinkertaisesti ole saatavilla. Tämä myös
osoittaa myös, ettei kaikilla työpaikoilla mahdollisuuksia rekrytoida
työntekijöitä ulkomailta.

Opiskelijoiksi hakeutuvien turvapaikanhakijoiden määrä on kaikkiaan
hyvin vähäinen. Kaistanvaihtokielto opiskelijaksi rajoittaa tarpeettomasti
sopeutumismahdollisuuksia sekä ehkäisee omaehtoista opintojen aloit-
tamista, koska riski opintoihin käytetyn ajan menemisestä hukkaan
nousee.

Esityksessä selkeytetään turvapaikanhakijan työnteko-oikeuden päättö-
misajankohtaa. EK pitää selkeyttämistä kannatettavana. Nykyisen
sääntelyn noudattaminen on osoittautunut erittäin vaikeaksi. Vaikeus-
kerrointa on lisännyt se, ettei ole olemassa viranomaista tai rekisteriä,
josta työnantaja voisi työnteko-oikeuden aina tarkistaa. EK esittääkin,
että jatkovalmistelussa tähän kiinnitetään vielä huomiota. Myös työn-
antajille, jotka ovat ilmoittaneet ulkomaalaisen palkkaamisesta TE-
toimistolle, tulisi viran puolesta ilmoittaa henkilön työnteko-oikeuden
lakkaamisesta.

Kunnioitavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Ilkka Oksala
Johtaja